

”... hvori du tager imod os som dine børn”

To konkrete indspil til liturgidebatten vedrørende Folkekirkens dåbsritual

Niels Henrik Gregersen (nhg@teol.ku.dk), d. 26.3.2021

Dåben er en så central del af Den Danske Folkekirkens selvforståelse og teologi, at dåbsritualet bør være *fælles og forpligtende for alle præster og menigheder*. Derfor er det vigtigt, at der ikke kan rejses tvivl om (1) dåbsritualets meningsfulde forløb og (2) dets teologiske indhold. Derfor tillader jeg mig her at indsende to konkrete ændringsforslag til det eksisterende ritual i Ritualbogen 1992.

1. Under ”Dåb i kirken” (s. 57) er det forordnet, at præsten skal spørge dåbsforældrene eller gudmoderen/gudfaderen: *”Er barnet hjemmedøbt? – Nej!”*

Spørgsmålet er teologisk meningsfuldt, fordi en evangelisk-luthersk kirke ikke vil praktisere gendåb. Men i selve dåbshandlingens forløb virker det (a) kunstigt, da præsten allerede må have spurgt om det i den forudgående dåbssamtale, og (b) ufrivilligt komisk, fordi den efterfølgende lovprisning (”Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som i sin store barmhjertighed...”) af menigheden kan forstås som en lovprisning over, at barnet ikke er hjemmedøbt.

Forslag: I en note tilføjes: ”Hvis præsten allerede har spurgt dåbsforældrene, om barnet er hjemmedøbt, kan spørgsmålet udelades”.

2. I den indledende dåbsbøn” (s. 58) lyder det nuværende ritual:

”Lad os alle bede!

Vi takker dig, himmelske Fader,

fordi du ved din enbårne Søn har givet os den hellige dåb,

hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden

med syndernes forladelse og det evige liv...”

Dette udsagn kan (mis)forstås på den måde, at barnet i virkeligheden er djævelens barn, før det bliver døbt. Efter min (begrænsede) erfaring som præst er det ganske vist ikke sådan, dåbsforældrene forstår ritualet, men det *kan* forstås på den måde, enten af den modvillige eller af den, der mener, at hele dåbens mening skal udledes af arvesyndslæren, idet dåben da antages at fjerne arvesynden. Men selvom det er rigtigt, at arvesyndslæren indgår i Folkekirkens bekendelsesskrifter (CA art. 2), eftersom ethvert barn fødes ind i en verden

præget synd og selv bærer syndens kilde i sig selv, så drejer dåbens nåde sig ikke om arvesyndslæren, heller ikke luthersk set.

I Luthers *Lille Katekismus* (aftrykt i Den Danske Salmebog) hedder det: ”Jeg tror, at Gud har skabt mig og alle andre skabninger, har givet mig krop og sjæl, øjne, ører og alle lemmer ... og alt dette ren og skær faderlig, guddommelig godhed og barmhjertighed, uden at jeg har fortjent det eller er værdig til det” (Om troen. Den første artikel: Om skabelsen). Med andre ord: Det barn, der føres til dåben, er selv skabt og villet af Gud. Barnet (og den voksne) er ikke blevet kastet ind i en gudsfjendtlig verden, men er allerede blevet båret ind i tilværelsen ud af Guds faderlige godhed og barmhjertighed, omgivet af Guds velvilje fra begyndelsen og fremefter.

Dette syn på faderlighed og børn fremgår ikke alene af Lille Katekismus, Folkekirkens mest centrale reformatoriske bekendelsesskrift. Det ligger også i den bagvedliggende bibelske tradition, der taler om ”én Herre, én tro, én dåb, *én Gud og alles fader*, som er over alle, gennem alle og i alle” (Ef 4,6). At være et ”Guds barn” bør derfor ikke copyrightes til dåben.

Herren selv tog netop imod børnene og kritisk over for disciplene sagde han: ”Lad de små børn komme til mig, det må I ikke hindre dem i. Sandelig siger jeg jer: Den der ikke tager imod Guds Rige som et lille barn, kommer slet ikke ind i det” (jf. dåbsritualets anden læsning fra Markusevangeliet). Kritikere af barnedåben har altid sagt, at denne tekst slet ikke handler om dåben, men om børnene, som Jesus velsignede. Det er sådan set rigtigt nok. Men netop derfor er pointen væsentlig: Jesus tager imod børnene som dem, de er, og siger, at også enhver voksen skal tage imod gudsriget ”ligesom et lille barn”. En evangelisk kirke kan derfor ikke tale barnet ned som djævelens barn uden at være i modstrid med evangeliet. For at tydeliggøre dette, forslås følgende ændring i dåbshandlingens indledende bøn:

Forslag:

”Lad os alle bede!

Vi takker dig, himmelske Fader,

fordi du ved din enbårne Søn har givet os den hellige dåb,

hvori du tager imod os som dine børn

og skænker os Helligånden

med syndernes forladelse og det evige liv...”

Begrundelse:

- (1) Hermed formuleres på en organisk måde sammenhængen mellem (a) skabelstroen (første trosartikel) og troen på Kristus som frelser (anden trosartikel): Det barn, der som skabning allerede er Guds barn og bestemt til Guds Rige, antages (”accepteres” eller retfærdiggøres”) ved at blive taget ind i Kristi legeme ved dåben. Med andre ord: Ligesom ethvert barn er en

Guds gave, der er kommet *ind i verden* ved Guds velvilje, således tages barnet ved dåben *ind i Gud*.

Dåben er netop en *genfødsel* ”til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde” (den indledende lovprisning fra 1. Pet), men ikke en *ødelæggelse* af barnet, som om dåben var en nyskabelse fra grunden af, der intet har med det barn at skaffe, som Gud allerede ved sin gunst har ladet komme til verden ved dets fødsel.

(2) Desuden foreslås, at ”og skænker os Helligånden med syndernes forladelse og det evige liv” flyttes ned på næste linje. Ved at skænke Helligånden åbner Gud et *nyt liv* for barnet (og den voksne), der både *befrier fra* syndens magt og samtidig *befrier til* en indgang i det evige liv.

Overordnet set, er det for en luthersk dåbsforståelse vigtigt, at dåben hverken nedskrives til en kirkelig velsignelsehandling eller til en blot og bar bekræftelse af barnets (eller den voksne) tro og bekendelse. Dåben er et *sakramente*, dvs. et nådemiddel der forbinder den døbttes liv med Guds liv på Guds eget initiativ og handling, og som skænker barnet en ny begyndelse (et nyt rumfang, en ny åbning eller en ny modtagelighed). Både antagelsen af barnet som Guds barn i Kristus og skænkelsen af Helligånden er således Guds gerning.

Jeg håber, at disse overvejelser vil blive taget med i drøftelser om et revideret dåbsritual.

D. 26. marts 2021

Niels Henrik Gregersen